

Foto: Anders Sune Berg

Eksperimenter i byen 1:1

Af Marie Bruun Yde

Kunst, bazar, verdensskøkken, lokalmuseum, biograf, taghave. Over 16 dage i juni 2008 bød en udstilling på dette sammensurium i det ellers stille, halvtomme butikscener Solvang i det almene boligområde Urbanplanen på Amager i København. Projektet blev gennemført med områdets beboere som bærende kræfter.

Begivenhederne foregik i rammerne af det midlertidige kunst- og arkitekturprojekt SOUP – Sol Over UrbanPlanen, som var blevet igangsat af Statens Kunstfond. Den udpegede arbejdsgruppe bestod af arkitekterne Gitte Juul og Carsten Hoff, billedkunstnerne Cai Ulrich von Platen og Kaj Nyborg samt Overgaden – Institut for Samtidskunst. Overordnet skulle gruppen formulere og anskueliggøre idé- og debatskabende byudviklingsudspil. Lokalt skulle projektet belyse kunstneriske og arkitektoniske potentialer i bydelen.

Efter at have studeret Urbanplanens forsømte Solvang Center og have stiftet bekendtskab med beboere og institutioner i området, samt det lokale områdeløft Partnerskabet, besluttede gruppen at gribe udfordringen an 1:1. Der blev midlertidigt rejst en række stedsspecifikke installationer i fuld skala som et konkret billede på, hvordan stedet *kunne* være fremover. En byudviklings-mock-up med andre ord.

Forankring

Det er en vanskelig udfordring at genrejse vores kuldsejlede, senmodernistiske vel-færdsbyer. Det er svært at gøre noget ved det færdigplanlagte, overprogrammerede og storskalaanlagte. På den baggrund var SOUPs udgangspunkt at fokusere på det liv, der findes bag facaderne og mellem husene; at synliggøre ressourcer, som ikke er på bygningsniveau, og at fremhæve områdets fællesskaber. Samtidig forsøgte projektet at genopdage og aktivere den historiske arkitekturs iboende kvaliteter. SOUP ønskede at give Solvang Centret det liv og den centrale rolle, som de oprindelige planlæggere havde tiltænkt det, tilbage. Tilgangen var at gå i dialog med det eksisterende stof frem

for at modarbejde og kritisere det. Således ville projektet fokusere på mulighederne frem for på manglerne. Ideen var at vise, hvordan et hybridt hus med sociale, kulturelle og merkan-tile funktioner kunne bringe de oprindelige, men nu visnede, forestillinger om centret til live igen.

En bazar var hovedkraften i SOUP og det, der inddrog lokale kræfter mest. Markedets velkendte ramme gjorde, at de involverede beboere umiddelbart kunne møde op med varer og materialer og sætte deres boder og værksteder i værk. Verdensskøkkenet, hvorfra der blev solgt supper, var ligeledes en beboer-båret aktivitet. Begge dele viser, hvordan man kan skabe en fælles platform på tværs af kulturer og udnytte den foretagsomhed og udadvendthed, som findes i Urbanplanen, men normalt ikke er en del af folks billede af et så-kaldt ressourcetsvagt område.

SOUPs erfaringer viser, at hvis man vil forankre et beboerinddragende byudviklingsprojekt i et område, skal man være opmærksom på, hvilke ressourcer og energier, der findes på stedet. I Urbanplanen bor der mange ildsjæle, og de sociale fællesskaber er aktive, så der er i høj grad interesse for nye initiativer her. I andre boligområder er der måske ringere interesse for lokale fællesskaber og i stedet behov for andre typer tiltag. Tid, engagement og dialog er afgørende for, at projekter som SOUP kan lykkes. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvordan deltagerne kan få egentlig indflydelse i det givne projekt og at skabe et bredt spillerum for deres deltagelse. Reel medindflydelse er en forudsætning for, at der kan skabes en oplevelse af ejerskab. Og uden lokalt ejerskab og ansvarsfølelse kunne man lige så godt være blevet hjemme.

Realisering

Med al den negative omtale af almene boligområder er det vigtigt også at fortælle de positive historier. Kunstneres og arkitekters æstetiske blik på et område kan være med til at synliggøre potentialer for nye måder at danne relationer

og være sammen på. SOUPs have på taget af Solvang Centret, der på én gang fungerede som urtehøve og vartegn, demonstrerede for eksempel, hvordan man med et enkelt greb kan bløde den "hårde" arkitektur op og skabe et behageligt sted at være (sammen).

Med mock-up-tilgangen kan man gøre visioner håndgribelige – i modsætning til blot at beskrive sine visioner i ord og billeder. Det er forskellen mellem at snakke om et projekt og at realisere det. 1:1-udførelsen gør det muligt at involvere deltagerne direkte i arbejdet og sætte nye, sociale processer i gang. På den måde kan man gøre sig nogle substantielle erfaringer, få bekræftet om de tanker, man gør sig om, hvad der kan ske i et område, er bæredygtige, og siden foretage justeringer.

Når man arbejder med midlertidige, socialt orienterede projekter, er det vigtigt at lægge en realistisk tidsplan for opstart og afrunding af projektet. Den slags projektførelse risikerer nemt at blive presset ned i urealistisk korte tidsrammer og ende med at blive afviklet som traditionelle udsmykningsopgaver. Erfaringerne fra SOUP viser, at vil man flytte designbegrebet og føre nye rum ud i livet, må man tilpasse organisationen til stedet og give fællesskaberne og ideerne god tid – og dermed en reel chance – for at udfolde sig.

Marie Bruun Yde er cand.mag. i moderne kultur, tidligere projektmedarbejder på SOUP og redaktør på en publikation om projektet, som er under udarbejdelse.

Læs mere på www.soloverurbanplanen.dk